

Леся Халецька
канд. іст. наук, викладач
Національний авіаційний університет
м. Київ (Україна)

ПІСНЯ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ФАКТОР І ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Першочерговою в навчальній діяльності є її внутрішня мотивація, не учитель-мотив, а внутрішній мотив учня: «я хочу, я буду, я можу». Російський дослідник А.М. Кушнір [2] наголошує, що необхідною умовою актуалізації потреби у власній мові є створення за допомогою емоцій, переживань, роздумів стосовно життєвих ситуацій чи висловлювань інших власної позиції, яка прагне виразити себе для інших. Ґрунтуючись на цьому, він пропонує змінити технологічний підхід навчання іноземній мові. Це навчання повинно перш за все пробуджувати думки і почуття засобами іноземної мови. Лише після природного народження і зміцнення власної думки іноземною мовою можлива справжня мова. Звідси – зміна акцентів навчання іноземній мові: «Висловлюванню повинне передувати повне розуміння іноземної мови і виникнення спонтанної внутрішньої мови» [2]. Тому навчання «говорінню» – експресії – на голому місці, без підготовки фундаменту говоріння у вигляді повного розуміння ускладнює і знижує ефективність навчання іноземній мові, уподібнює «мовлення іноземною мовою до лінійно-логічних ланцюгів, які розшифровуються за допомогою правил читання, словника і завчених правил, підміняючи таким чином інтелектуальний процес примітивною логікою чи болісним пошуком потрібного слова» [2].

Запропонований ним підхід передбачає перехід від розуміння до самовиразу і будується на зв'язку «слово – образ» й «образ – слово», на природних механізмах розвитку мовлення. Кушнір переносить головний акцент навчання з технічних навичок на реальну інформацію, на змістовний бік навчання, вирішуючи завдання формування навички без спеціального навчання навички: вирішуючи інформаційне навчання набути навички.

Підтримує точку зору А.М. Кушніра і працює в схожому напрямку й українська дослідниця, учитель-методист та викладач французької мови кафедри романо-германської філології Рівненського державного гуманітарного університету Тетяна Голуб [1]. В свою чергу вона наголошує, виходячи з викликаних часом до

життя рекомендацій стосовно мовної політики Ради Європи, а саме: 1) вивчення іноземної мови має сприяти, насамперед, не тренуванню розуму, а взаємному спілкуванню та взаєморозумінню народів; 2) процес навчання має бути спрямований на оволодіння «пороговим рівнем» іноземної мови разом з вивченням культури іншої країни, на пріоритетності смислового, комунікативного боку мови. «Мета – захопити учнів вивченням французької мови, зробити процес опанування нею цікавим, доступним, захоплюючим та розвиваючим. Я впевнена: щоб засвоїти мовні навички, треба вивчати не саму мову, а навколишній світ за допомогою мови. Бажання говорити з'являється в учня тільки в реальній, або відтвореній ситуації, небайдужій для нього... Отже, знову йдеться про внутрішній мотив, який повинен випереджати і бути супутником у навчанні. Тоді спрацьовує принцип: я хочу, я буду, я можу» [1].

Використання пісенного матеріалу якнайкраще і якнайповніше відповідає такому природовідповідному, особистісно-комунікативному підходу до навчання іноземної мови. Пісня є одним з автентичних документів, потенційно найбагатшим в плані педагогічної перспективи, коли йдеться про мову або культурний продукт сучасного суспільства з численними відтінками. В пісні зливаються різноманітні вияви мистецтва, світогляду, політики, бізнесу. Пісня навчає опосередковано, перш за все впливаючи на уяву, емоції, вона захоплює, відкриває нові горизонти світобудови, вражає багатоманіттям людських виявів. Ще Ян Амос Коменський вважав, що найважливішим принципом дидактики є легкість і приємність навчання. Пісня, як ніякий інший матеріал, забезпечує відповідність цим принципам. Пісня надає можливість одночасно апелювати до мислення, пам'яті, розвивати мовленнєві здібності. За спостереженнями Всеволода Моренкова [3], вчити іноземну мову за допомогою пісень не лише легко і приємно. Таке навчання через його приємність і можливість викликати радість покращує концентрацію і сприяє зростанню засвоєності іноземної мови. В основі цього явища – фізіологічні особливості людського мозку, який має різні області для сприйняття мовлення і музики. Музичний центр знаходиться в лівій, творчій півкулі і тому працює швидше і краще запам'ятовує, ніж цент мовлення, що знаходиться в правій півкулі. Тому пісні, об'єднуючи роботу обох півкуль, запам'ятовуються краще віршів. Сповнені емоційно забарвленими і актуальними темами, живою

розмовною мовою, художніми образами, пісні містять більше цінного для учня мовленнєвого матеріалу, ніж інші текстові джерела. Тому використання пісенного матеріалу на уроках може допомогти вчителю як підвищенню мотивації в учнів, так і ефективності навчання іноземній мові загалом.

Використання зразків сучасної пісенної творчості може бути одним з ефективних засобів досягнення головних цілей навчання іноземної мови: практичної, загальноосвітньої, розвиваючої, виховної. Роль пісенних матеріалів в досягненні цих цілей полягає в наступному: 1) пісня містить автентичний мовний матеріал, максимально наближений до розмовно-літературної мови; подає зразок свідомого використання лексики для передачі думки автора; демонструє різні функції мови у спілкуванні. Використання пісень сприяє розвитку головних комунікативних вмінь – читання, аудіювання, говоріння, тобто відбувається навчання головним видам мовленнєвої діяльності; 2) знайомство з пісенними матеріалами сприяє розвитку лінгвокраїнознавчої та культурної компетенції учня, тобто досягненню загальноосвітньої цілі навчання; 3) специфіка пісенної творчості допомагає учню оволодіти емоційно-ціннісним досвідом спілкування. Викладач також глибше пізнає свого учня, ніби отримує його психологічний портрет. Таким чином, використання пісенного матеріалу має розвиваючий характер; до того ж воно допомагає забезпечити не тільки мовну атмосферу на уроці, але й психологічний комфорт; 4) змістовний та формальний бік пісенного матеріалу сприяє утвердженню в учнів пріоритетності естетичних та моральних цінностей, якостей, почуттів, зразків поведінки, засвоєння моральних норм та правил, духовному зростанню особистості.

Пропонуємо один з можливих варіантів роботи з пісенним матеріалом на прикладі пісні Джо Дассена «Salut».

I. Підготовча робота – повідомлення цілей заняття: *Aujourd'hui nous allons faire connaissance avec un chanteur français qui est très connu et aimé en France et dans le monde entier et nous allons écouter une de ses chanson.*

II. Мовленнєва зарядка – розвиток мовленнєвих навичок шляхом відповідей на запитання викладача: *1. Aimez-vous la musique ? Pourquoi ? 2. Quelle musique préférez-vous ? Pourquoi ? 3. Quels chanteurs (-euses) ukrainiens (-ennes) ou étrangers (-ère) aimez-vous ? 4. Quels exécutants français connaissez-vous ? Je veux vous*

présenter Joe Dassin. Il est un des plus populaires chanteurs de la France.

III. Читання тексту «La biographie de Joe Dassin» з метою розвитку умінь ознайомлюючого читання [4].

Приєм 1: здогадка про значення слів за ознакою їх подібності до слів рідної мови.

Professeur: *Lisez et traduisez en ukrainien les mots français suivants: origine (f), russe (adj), hongrois (adj), orchestre (m), université (f), médecine (f), ethnologie (f), brillant (adj), équivalent (m) etc.*

Приєм 2: здогадка про значення ЛО на основі словотворчого аналізу.

Professeur: *Vous savez que plusieurs mots français se forme à l'aide de différents suffixe et préfixe. Par exemple nous avons les mots d'une seule famille: tour (m) – tournée (f) – retourner – retour (m) . Le préfixe re- donne le mot une signification de la répétition. Par exemple: faire – refaire, mettre – remettre, mercier – remercier. Maintenant à vous: fermer – refermer (знову закривати); former – reformer (реформувати); gagner – regagner (знову отримувати); générer – régénérer (відроджувати); monter - remonter (знову піднімається).*

Приєм 3: зняття лексичних труднощів.

Professeur: *Dans le texte il y a les mots inconnus. Ecrivez ces mots dans vos dictionnaires. Répétez-les après moi: décrocher – отримувати, досягати; vedette (f) – зірка; éboueur (m) – прибиральник; plombier (m) – сантехнік; animateur (m) – ведучий; tenter – пробувати; violoniste (m, f) – скрипаль; s'inscrire – записуватися, вступати; toucher – торкнутися, досягнути; attiser – розпалювати; vente (f) – продаж; divorce (m) – розлучення.*

Приєм 4: читання біографії Джо Дассена. Безперекладне розуміння, можливе подальше виділення/пошук поданих вище ЛО в тексті, їх аналіз та переклад рідною мовою [4].

Приєм 5: відповіді на питання викладача стосовно прочитаного тексту.

IV. Аудіювання пісні з метою формування вмій і навичок аудіювання зв'язного автентичного тексту.

Приєм 1: викладач подає незнайомі слова; учні прочитують нові слова хором та індивідуально.

Professeur: *Je vous propose d'écouter une chanson qui s'appelle «Salut». Il y a quelque mots inconnus dans cette chanson. Ecrivez ces mots dans vos dictionnaires et répétez-les après moi.*

Mots pour comprendre: paraître – здаватися; naviguer – подорожувати; se sentir – почувати себе; connaître – знати; se perdre – губитися; folle, fou – не сповна розуму.

Приєм 2: прослуховування пісні.

Professeur: Ecouter une chansonnet tachez de comprendre le contenu du sujet [5].

Приєм 3: виконання вправи на розуміння пісні .

Professeur: *Marquez les phrases qui correspondent au contenu du texte par Vrai ou Faux.*

Vrai Faux

1. Il a un peu trop navigué
2. Il n'a pas changé
3. Il s'est perdu
4. Elle a beaucoup à lui dire
5. Il n'est pas un souvenir pour elle
6. Loin de la maison il a pensé à elle

Приєм 4: поставити дієслова у потрібний час.

Professeur: *Complétez les phrases en mettant les verbes aux temps indiqués.*

Salut, c'... encore moi,	être, Présent
Salut, comment tu ...,	aller, Présent
Le temps m'.... très long,	paraître, Passé composé
Loin de la maison j'... à toi.	penser, Passé composé

J'... un peu trop ...	naviguer, Passé composé
Et je ... fatigué.	se sentir, Présent
...-moi un bon café,	faire, Impératif
J'... une histoire à te raconter.	avoir, Présent

Il ... une fois quelqu'un,	être, Imparfait
Quelqu'un que tu ... bien.	connaître, Imparfait
Il ... très loin,	partir, Passé composé
Il ..., il est revenu.	se perdre, Passé composé

Приєм 5: пошук відповідностей.

Professeur: *Lisez le texte en retrouvant les correspondances.*

1. Tu sais	a) pas trop mauvais
2. Je m'étais fait	b) à me dire
3. Sur toi, sur moi	c) j'ai beaucoup changé
4. Des idées folles	d) je ne te dirai
5. Tu n'as plus rien	e) des idées

6. Je ne sais	f) mais j'étais fou
7. Peut-être	g) sur nous
8. Jamais plus	h) qu'un souvenir

V. Ознайомлення з обмежувальним зворотом *ne ... que*

Professeur: *Trouvez dans le texte un équivalent de l'expression ukrainienne: Я тільки спогад. Composez vos propres phrases analogiques.*

VI. Обговорення змісту пісні (вправління у діалогічному мовленні з використанням вивчених лексичних одиниць, створення мікро-діалогів).

Приєм 1: відповіді на питання викладача: *1. Combien de personnages figurent dans cette chanson ? 2. Que savons-nous de lui, d'elle ? 3. Pourquoi le temps a-t-il paru très long à héros lyrique ? 4. A quoi a-t-il pensé pendant son voyage ? 5. Est-ce que les personnages de cette chanson seront ensemble ?*

Приєм 2: викладач пропонує розіграти ситуацію непорозуміння між закоханими.

Professeur: *Imaginez une situation délicate où il y a un quiproquo (непорозуміння) entre deux personnages amoureux.*

VI. Пояснення домашнього завдання.

Professeur: *A la maison, écrivez un article pour la presse sur un chanteur ou chanteuse connu (-e), présentez-la dans la classe.*

VII. Підсумки роботи. Мотивація оцінок.

Отже, пісенний матеріал може бути використаний в якості зразка автентичної розмовно-літературної мови для досягнення провідних цілей навчання та для збільшення мотивації навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб Т. Прагнення реалізувати себе [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk.iatp.org.ua/cat_article;482/
2. Кушнір А.М. Здравый смысл и природа педагогической системности. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://altruism.ru/sengine/cgi/s/7/8/13/3>
3. Моренков В. Say Goodbye to Boring! – Language Learning through Song. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.studu.ru/support/lib/note52.html
4. Joe Dassin. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ysatis.over-blog.com/article-joe-dassin-42367431.html>
5. Joe Dassin. Salut. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fr.lyrsense.com/joe_dassin/salut